

דבר העורך

גיליון אביב 2017 / כרך 8 (1) / ים המלח

8 במרץ, 2017

שחר בוקמן
עורך אקולוגיה וסביבה

ציטוט מומלץ

בוקמן ש. 2017. דבר העורך. אקולוגיה וסביבה 8(1).

צילום: עמיחי דקל

לקראת ולקראים שלום,

העבודה על הגיליון שלפניכם החלה בקיץ האחרון. בעיצומה, בחג סוכות, נסעתי דרומה בכביש 90, לכיוון אילת, או יותר נכון – לעקבה. כמי שבצעירותו התגורר בבית ספר שדה עין גדי, הנסיעה לאורך חופי ים המלח הציפה אצלי רגשות מעורבים: שילוב של געגועים נוסטלגיים לחוויות, למקומות ולאנשים, ושל תדהמה מדינמיקת ההרס המתעצם של חבל ארץ בראשיתי זה. השיא הרגשי הוא בקטע הכביש שהוסט עקב בולענים שהתפתחו מתחת לגשר נחל ערוגות, אל פאתי שמורת עין גדי, מקום שנהגתי להתחקות בו פעמים רבות אחרי אורחות חייהם של עדרי יעלים, וצפיתי עם שחר בהתנהגות החברתית של קבוצות שפני סלע.

בסיום המעקף נאלצתי לחזור למציאות, כאשר הרכב שלפניי עצר בשולי הכביש, והנהגת סימנה לי שברצונה לשוחח. "איך מגיעים לים המלח?" היא שאלה. 45 דקות היא נוסעת לאורך החוף, וגישה לים – אין! (יכלה אגב לשאול במילותיו של ויקטור חסון: "שעה, שעה שאני מחפש את הים... לא למדו לשים שלט קטן – ים?") נאלמתי דום. מה כבר אפשר להציע לה? לשוב על עקבותיה לחופים בקצה הצפוני של ים המלח, או שמא לכונן אותה לחופי ברכות האידוי התעשייתיות באגן הדרומי? זה כל שנותר, לאחר שחניון עין גדי וחוף מינרל נסגרו בשל סכנת בולענים, והים הנסוג נשקף לרוב הרחק הרחק מהכביש.

הגורם העיקרי לכל חוליו של ים המלח הוא ירידת מפלסו עקב השימוש הנרחב שעושה האדם (הישראלי, הירדני והסורי) במימיו. ייצוב המפלס הוא היעד שהמדינות השכנות צריכות לחתור אליו בנחישות. עם זאת, ההכרה שפעילות האדם היא שהביאה לנטקים מחייבת ענווה וזהירות מופלגת בכל פעולה לא טבעית המיועדת לשקם את האגם, פן שכרנו יצא בהפסדנו. אנו לא נזכה לראות את ים המלח שב להיות מה שהכרנו, כך שעלינו ללמוד להסתגל לתוצאות הירידה.

ים המלח לא זכה להיכלל בתחרות שבעת פלאי עולם הטבע שנערכה בתחילת העשור, אך אין עוררין על כך ששלל תופעות הטבע שניתן לחזות בהן בו ולחופיו, ייחודי במינו בעולם. לפיכך, יש לקדם הכרה בסביבת ים המלח כאתר מורשת עולמית או כשמורה ביוספרית, שתבטיח שכל צעדי הפיתוח באזור ייעשו לאור המעמד העולמי הסגולי של האזור.

אני מזמין אתכם לקרוא בגיליון זה על הסיבות להאצת ירידת המפלס, על התכניות לבניית מובל הימים מים סוף, על התמודדות עם בעיית הבולענים, על הצורך להקים בתי גידול במקום אלה שנהרסים, על היבטים מורכבים נוספים של החיים הדינמיים לחופי ים המלח, ולקנח בריאיון עם האמנית סיגלית לנדאו, שאחת מעבודותיה המצליחות שנעשו בים המלח מוצגת על שער הגיליון.

אתם מוזמנים לגבש דעה – האם יש פתרון לבעיה החמורה הזאת, או שמא כבר איחרנו את המועד?

קריאה נעימה,

שחר בוקמן